

# OKWÁ ONYENCHUÀJÀ NKE KRAIST

Ndi Hibru 3:1-6; 4:14-16; 5:1-10.

IHEÒMÙMÙ 436

Nke Ndi okenye

**AMAOKWU IBUN'ISI: "N'ihì na aguwo Onye a n'Onye Kwesiri otuto kari Moses, n'uzo ra otu ahu onye luru ezì-na-ulo nwere nsopuru kari ezì-na-ulo ya" (Ndi-Hibru 3:3).**

## Okpukpo nke Eluigwe

**"Ya mere, umu-nnam di nsò, ndi nketa nke okpukpo nke elu-igwe, tugharinu uche n'Onye-ozì na Onye-isi-nchu-àjà nke nkwaputa-ayi, bú Jisus" (Ndi-Hibru 3:1).**

I gaachoputa na dika anyi naaga n'iru nime Akwukwozi a na o dighi okwu o bua nke furuefu, maobu okwu ekwuru n'efu. Obuna udi aha ahụ nke O nyere ha "umu-nnam di nsò" naatu aka n'amaokwu nke irinaotu n'isi abuo nke akwukwozi a. Ha di nsò n'ihì na edoro ha nsò; ha bu kwa umunna n'ihì na:

**"N'ihì na ma onye nedo ha nsò ma ndi anedo nsò, ha nile sitere n'otu Nna: O bu kwa n'ihì ihe a ka ihere ikpo ha umu-nna-Ya adigh-eme Ya" (Ndi-Hibru 2:11).**

I puru ihu otu onye ahụ dere akwukwozi a si weta ozi ekele site n'isiokwu di icheiche nke o bururị uzo metu aka? I gaachoputa n'ezie na usoro onye dere akwukwozi a si ede ihe bu na otu isiokwu naagbakwasị ukwu n'ibe ya ka o naaga n'iru. O bu nke a mere o ji buru otu nime iheodide kachasi ebube nke anaahuta nime Okwu Chineke.

"Ndi-nketa nke okpukpo nke elu-igwe." N'ebe a o naegosi ihe di iche n'etiti usoro okpukpo oku nke Testament Ochie na nke Ohu; o wee si otu a naatule okpukpo oku ahụ. Egosiri ihe di iche n'okpukpo oku nke eluigwe site n'okpukpo oku nke uwa nke akporo umu Israel n'okpuru Testament Ochie.

Ndikom nke Chineke dika Abraham, Moses, na Joshua, ndi ha na Chineke soro jeeije lefere ihe nke anaru anya wee hu ihe nke imemmuo. Ma otu o di ngozi di icheiche nke agoziri ndi Israel bukariri n'ihè nke anaahu anya. Otú onye ekwuwo okwu na enwere ike igosiputa nke a site n'ezio kwu ahụ nke bu na Chineke gwara Abraham na mkpuru ya gaadi ka "aja nke oké osimiri, nke nenwegh iguta onu" ma "di kwa ka kpakpando nke eluigwe," aja nke oké osimiri bu ndi Israel dika anaru si di, kpakpando nke eluigwe bu kwa ndi Israel dika ihe nke Mmuo si di.

## Ibu Onyeozì nke Kraist

Onye ahụ nke dere akwukwo Ndi-Hibru naasi, "Tugharinu uche n'Onye-ozì na Onye-isi-nchu-àjà nke nkwaputa-ayi, bú (Kraist) Jisus." Okwu ahụ bu "tugharinu uche" putara imutazi nkeoma, bamie n'omimi ya. Ekwuru ya n'uzo imesi ya ike. Ibu Onyeozì Ya na ibu Onyenchuàjà Ya bu isiokwu abuo nke mejuputara akuku di ukwu nke Akwukwozi a, nkekanke ibu Onyenchuàjà Ya. Ebuwori uzo weputa ya n'isi ebe ogugu nke eburu uzo guo na mbu. Ugbu a o naeweputa ya nkeoma dika isiokwu Ya.

Onyeozì bu onye ezipuru. Ewetara ya n'okwu ndi Grik bu "apostello" nke bu "izipu." N'usoro nke iheedere n'Akwukwonso o putara Onye Chineke zipuru. Jisus nwere otutu ihe ikwu banyere ibu Onyeozì Ya. Edeputaghì ya n'udi aha ahụ puru iche, kama nime ozioma ahụ niile O naekwu ihe banyere Onye ahụ Nke zitere Ya ugbò iri ato na abuo. O naeme ka ikike nke ijéozì Ya dabere n'okwu ahụ nke bu na ezipuru Ya. Ndiози irinaabuo ahụ bu ndi Jisus zipuru. Na Jon 20:21 o naekwu si: "Udo diri unu: dika Nnam ziteworom, otu a ka Mu onwem neziga kwa unu."

Ufodu nime ihe kachasi mma nke edere n'Akwukwonso bu nke anaahu nime Ozioma ahụ niile bu nke naekwu ihe banyere nzipu ezipuru Ya.

**“Onye nānara unu nke-oma, ọ bụ Mu ka ọ nānara nke-oma, onye nānara kwa Mu onwem nke-oma nānara Onye ziterem nke-oma” (Matiu 10:40).**

**N’ihi na Chineke ezitagh Ọkpara Ya n’uwa ka Ọ kpe uwa ikpe; kama ka ewe site n’aka-Ya zoputa uwa” (Jọn 3:17).**

**“N’ihi na Onye ahu Chineke zitere nēkwu okwu Chineke: (Lee otú nka ná mmalite nke akwụkwọ-ozí nka si dakọta nke-oma!) “N’ihi na Chineke esitegh n’otútù enye Ya Mụọ Nsọ” (Jọn 3:34).**

### **Ịbụ Onyenchụjà nke Kraist**

Ọ naekwu kwa ihe banyere ịbụ Onyenchụjà Ya n’ebe a. Onyenchụjà bụ onye Chineke rọpụtara ịnochí anya ụmụmmadụ n’iru Chineke. Ị gaachọputa nime Akwụkwọzi a, na ịbụ Onyenchụjà nke Kraist, bụ ihe náetóetó. Ọ bụ isiokwu kachasi ukwu nke ekwuru okwu banyere ya n’Akwụkwọzi ahụ.

Ọlụ banyere imeka adiọcha na Odudonso dirị ndinchụjà nime ọlụ ha n’Ụlọkwu Chineke maọbụ n’Ụlọikwu. Amaokwu nke 17 nke akwụkwọ Ndị-Hibru isi nke abụọ ka ọkpurukpụ okwu ahụ nke náejikọta ihe niile dị.

**“O sitere na ya ji ugwo ka eme ka O yie umu-nna-Ya n’ihe nile, ka Ọ we ghọ onye-isi-nchu-àjà dī ebere, Onye kwesi-kwa-ra ntukwasi-obi (Nka bụ nke mbụ ana-ekwu okwu dī otú a n’Akwụkwọ-ozí a). N’ihe nile diri Chineke, ka Ọ we me ka obi Chineke juru n’ebe nmehie nile nke ndi nke Ya di.”**

Ugbò irinaasaa ka aha ahụ bụ “onye-isi-nchu-àjà” pụtara nime Akwụkwọzi a; ma ọ dighi ọbuná otú ugbò ọ pụtara nime Akwụkwọzi ndiọzọ. Ị puru ịhụ na Akwụkwọzi a nke edegaara Ndị Hibru pụtara nnoq ihè nke ukwu n’ikwaputa okwa nke Jisọs Kraist: ka Ọ we ghọ Onye-isi-nchu-àjà dī ebere, Onye kwesi-kwa-ra ntukwasi-obi n’ihe nile diri Chineke, ka Ọ we me ka obi Chineke juru n’ebe nmehie nile nke ndi nke Ya di.” Nime akwụkwọ Ilu 16:6 anyi naagu: “Eji ebere na ezi-okwu ekpuchi ajọ omume.” Asị na ebere na eziokwu adighi apughị isuchapusi mmehie. Mgbe anyi naetinye n’uche na Pol n’ebe a naedegara Ndị Hibru akwụkwọ náewere kwa Testament Ochie náatule nke Ọhụ, anyi puru ịhụ otú o si nákwusiike ná egosiputa na nime Kraist Jisọs ka ha naenwezu otú Onyeisinchụjà nke nwere obi ebere ma kwesi kwa ntukwasịobi; n’ihi na ịbụ onyenchụjà dika usoro Erọn si di, na mgbe Erọn gasiri, bụ ihe daraada n’imezu otú ihe a. Ha enweghi obi ebere n’ebe ụmụmmadụ nọ maọbụ kwesintukwasịobi nye Chineke. Ekwesighi ntukwasịobi ahụ malitere na mbụ, n’oge Ilaị.

N’oge ọchichi nke Herod, nime oge ahụ Jisọs bi n’eluwa, amaara ndiisinchụjà dika ndi náenweghi obi ebere, ndi náeme mmadụ ihe ihere na ndi anyaukwu. Enwere ndiisinchụjà 28 nime 107 arọ nke oge a nke ihe kpatara anoghi ogologo oge n’okwa ha bụ ajọ omume ha. Onye dere akwụkwọ a naeweputa n’iru ha ikachasielu nke ịbụ Onyeisinchụjà n’okpuru Kraist. Nke a bụ otú Onyeisinchụjà nwere obiebere nke kwesikwara ntukwasịobi nke ha náenwebeghi ụdi ya nime ọgbọ ndia niile n’okpuru iwu.

### **Ejiri Kraist Tụnyere ihe**

Jisọs Kraist dika Onyeozí ka eji tūnyere Moses dika onye amuma. Ọ dighi ihe di iche n’etiti Onyeozí na Onyeamuma n’ilolu ha. Moses buru “onye ezipuru;” onyeamuma bụ kwa onye nákwuchitere onye ọzọ. Nke ahụ bụ ihe okwu ndia naaputa. Ndị amuma bụ ndi na ekwuru Chineke okwu; ha naewetara ụmụmmadụ ozi Ya.

Ná mmeghe nke Akwụkwọzi a onye dere akwụkwọ ahụ ji Jisọs Kraist nime ebighiebi Ya tūnyere ndi mmụọzi n’ihi na ndi Ya na ha naenwe mmekorita nime ebube bụ ndi mmụọzi. Ma ugbo a nime mweda n’ala Ya o jiri Ya tūnyere Moses, mmadụ nke nọ n’uwa, n’ihi na ndi Ya na ha naemekorita ihe ugbo a bụ ụmụmmadụ. Ọ rịdatara ijéghari n’etiti ụmụmmadụ. Lee nnoq otú onye dere akwụkwọ a ji doo isiokwu ya n’usoro site n’otú nzokwu wee rue na nke ọzọ. Emesia anyi gaachoputa na Kraist dika onyenchụjà ka eji kwa tūnyere Erọn. Kraist bụ Moses na kwa Erọn nke Testament Ọhụ -- ụzọ okwa abụọ ahụ ka ejikotara n’otú.

Dịka Onyeozị, Ya Onweya, dịka Moses, naekwuru Chineke ọnụ Ya; ma dịka Onyeisinchụàjà Ya Onweya, dịka Erọn, naarịọrọ anyị arịrịọ n'iru Chineke. Ị naecheta na ndịisinchụàjà nke mgbe ochie nwere aha ahụ "Jehova" nke edekwasiri n'elu okpu ọlaedo ha, nke náeme na mgbe ọ naeguzo n'iru ndị Israel ọ naabịa dịka onye náanọchita anya Chineke. Ọ naebukwa n'elu obi ya aha niile nke ebo niile nke Israel, ka mgbe ọ bụla ọ naeguzo n'iru Chineke ọ gaeguzo dịka onye náanọchị anya ha iriọrọ ha arịrịọ. Ya mere nime Kraist anyị nwere ihe abụọ ndịa Onyeozị na Onyeisinchụàjà nke mkwupụta anyị.

### **Ikwesị ntụkwasi obi Ya**

"Ọ bu Onye kwesiri ntukwasi-obi n'ebe Onye ahu nọ, bú Onye mere Ya ka Ọ buru Onye-ozị na Onye-isi-nchu-àjà". Ikwesị ntụkwasiobi ahụ nke Onyenweanyị Jisọs Kraist bụ isiokwu nke ị gaahụ nke edere n'iberibe akwụkwọ niile nke Akwụkwọozị a; "dika Moses di kwa n'èzí-na-ulo-ya dum". Nke ahụ naatụ aka n'Ọnụ-ogugu isi 12, ebe Erọn na Miriam kwuruokwu megide Moses. Chineke kwuruokwu site n'eluigwe wee kpọọ mmadụ atọ ndịa bú Moses, Erọn na Miriam ka ha bịa n'Ụlọkwuu:

**"O we si, Biko, nurunu okwum nile: ọ buru na onye-amuma di n'etiti unu, n'òhù ka Mu, bú JEHOVA, gēme ka ọ maram, na nrọ ka M'gāgwa ya okwu.**

**"Ọ bugh otú a ka orùm Moses di; n'ulom nile onye kwesiri ntukwasi-obi ka ọ bu" (Ọnu-ogugu 12:6, 7).**

Ọ bụrụ na Moses nwere ọnọdụ di elu n'etiti ndjamuma dịka egosiri n'ebe a, emesịa Jisọs Kraist ewee were ọnọdụ kachasi elu kariya ya dịka onye ahụ dere akwụkwọ naewepụta ya, lee ụdị mbulielu nke ọnọdụ edebeworo ya nime ihe edere n'Akwụkwọnsọ si di! N'ezie, n'etiti ndi Ju, Moses bụ onye di ukwu n'Àgbà Ochie. Ọ dighi kwa onye ọzọ anaelekwasị anya, nke anaeme ihe ncheta ya náeme kwa ememe banyere ya n'etiti ndi Ju dịka emeere Moses. Ọ di ezigbo ihe nke kpatara ya: ọ naeguzoputa iche dike onyennaputa ha site n'ibu oru nke ndi Ijipi; ọ gaeguzo kwa iche dike onye wetara ha iwu, na dike onye amuma mbu nke ha nwere. Onyenweanyị roputara ya ma weputa kwa ya iche site ná ndi amuma ọzọ n'uzọ ime Onweya ka ọ mara Ya.

### **Kraist Onyeoká**

Ọ gara n'iru náasi na "Onye luru ihe nile bu Chineke." Anyi nwere ike ikwu na onye ahụ bụ Kraist, n'ihhi na nime Akwụkwọozị a onye dere akwụkwọ a ebuworị ụzọ kwue na esitere n'aka Ya keè ụwa niile. Jọn kwukwara si: "Ekèrè ihe nile site n'aka-Ya; ekègh kwa otù ihe ọ bula nke ekèworo ma Ọ nọgh ya" (Jọn 1:3). Ụlọ Chineke nke ekwuru ihe banyere ya n'ebe a bụ Nzukọ Kraist. Ndi Israel bụ ụlọ Chineke n'okpuru Testament Ochie. Ọ bughị Ụlọkwuu ahụ, ọ bughị kwa Ụlọkwuu Chineke ahụ; ọ bụ ndi nke Chineke bụ Ụlọ Ya.

Egosiputara Kraist n'ebe a dike onye náewu maobu náeme ka ụlọ guzo, Moses bụ oru nke aroputara ibu onye nlekota nke ụlọ ahụ nke Jisọs Kraist Onweya toro ntọala ya. Lee ebe nke ahụ tinyere Jisọs mgbe eji Ya tanyere Moses.

**"Ma Kraist kwesiri ntukwasi-obi dika Okpara, nke bú onye-isi n'èzí-na-ulo-Ya; Onye ayi onwe-ayi bu ezi-na-ulo-Ya ...." (Ndi-Hibru 3:6).**

### **Ụlọ ahụ -- Nzukọ Kraist ahụ**

Ugbu a, gini bụ ụlọ ahụ nke ọ naekwu maka ya? Usoro okpukpe nke oge a; Nzukọ Kraist nke di n'oge a, ọ bughị ụlọ nke eji nkume na olu nka nke ndioká mgbe ochie maobu window enyo nke turu agwa di icheiche wue. Nke ahụ abughị Nzukọ ahụ. Ọ bughị kwa ogbakọ di ukwu nke nwere otu di icheiche nke ndikom naejere Nzukọ Kraist ozi, (deacons) na ndiokenye, ọ bughị kwa usoro nke ifeðfufe nke ha roputara, maobu udi niile na ememe niile nke ha naejeghari nime ya. Ihe bụ Nzukọ Kraist bụ ndi ahụ bụ nke Kraist.

**"Ọ túa egwu, si, Le, otú ebe a di egwù nke-uku! Nka abugh ihe ọzọ ma-òbugh nání ulo Chineke, nka bu kwa onu-uzọ-ama elu-igwe" (Jenesis 28:17).**

Nime ihe a nke mere, náání otu nwoke na Chineke na nkume ahụ nke Jakob doziri nnọọ, o wee kpọọ ya ụlọ Chineke, n'ihhi na ọ bụ n'ebe ahụ ka Chineke zutere ya. Ihe kachasi mkpa n'ihhe banyere ụlọ

Chineke bụ na ọ bụ n'ebe ahụ ka ụmụmmadụ na Chineke naezute. Ọ bụ ya mere na ihe anaakpọ Nzuko, bụ ndị nke Ya. Nzuko ahụ bụ ụlọ Chineke n'oge Àgbà Ọhụ. Pọl gwara anyị n'akwụkwọ I Timoti 3:15: "...ebe ọ bụ nzuko nke Chineke di ndu, bú ide na ntọ-ala nke ezi-okwu."

Eji Nzuko Kraist tonyere arụ mmadụ, nke Kraist bụ isi ya anyị wee buru ihe di n'aru Ya, dika eweputara ya n'akwụkwọ Ndi Efesos 4:15, 16. Pọl weputara ya nkeoma bú otú ihe niile nke di n'aru si alukorita ọlú otú na ibe ya nime idin'otú. Otú a ka ọ di kwa nime ezi Nzuko nke Kraist: idin'otú nke zuruokè. Ọ dighi otú akuku aru ọ bula nke apuru iwepu si na ọ dighi mkpa, nke ọ bula nwere onodu ya na ihe ọ naalu; ma Kraist bụ Isi n'etiti ha niile. I puru ihu otú Nzuko ahụ, nke bú aru nke Kraist, gaeji buru nnoq ihe naenweghi enyemaka ma ọ buru na ebipu ya site n'isi ahụ. Ọ gaabu ozu. Nke ahụ bụ ihe nzuko nke no n'anaru ghoworo n'ihhi na ebipwo ya site n'isi ya.

Ozo, eji Ya tonyere ulo nke isi nkume nime Nkukuntala ahụ bụ Kraist ma anyi bu nkume di ndu. Nke ahụ di na 1 Pita 2:4-8. Kraist bụ Nkume nke nkukuulo nke ndi naewu ulo juru, ma eji Ya mee isinkuku ulo. Ewetara nke a site n'Abu-Qma 118 ebe ekwuru si na nkume nke ndi naewu ulo juru aghowo isi nkuku ulo. Ajuru Ya ma kpogide ya n'obe, O si n'onwu bilie buru isi Nkume nke nkukuulo nke ahụ nke atortotala Ya n'ubochi Pentikost.

### **Ofufe nke Imemuo**

**"Ya mere ebe ayi nwere Onye-isi-nchu-aja di uku, Onye gabigaworo elu-igwe nile, bú Jisus Okpara Chineke, ka ayi jidesie nkwaputa-ayi ike" (Ndi Hibru 4:14).**

Nke a bu oziza nye nguzogide ahụ nke ndi Ju naeguzogide ifeofufe nke ndi Hibru ahụ kweworo na Kraist. Site n'ihe anaahu anya ha naagwa ndi Kraist ahụ bu ndi Hibru: "Unu enweghi ulo-ikwu: unu enweghi Ulo-uku Chineke: unu enweghi onye-nchu-aja; unu enweghi aja: unu enweghi ebe-ichu-aja; unu enweghi usoro ememe nke ije-ozu." Ma ihe ndia niile bu eziokwu. Site na nghota nke ndi Ju, n'ezie ha enweghi okpukpe ọ bula, n'ihhi na site na nghota ha banyere okpukpe, okpukpe bu ihe anaapughi ikwaputa iche site n'ememe ndia di icheiche anaahu anya. Ha apughi kwa ikwenyere onye ọ bula nke gana ekpe okpukpe ma rapu ihe ndia.

Site na nghota ha i puru ihu otu ọ gaeji siere onye Ju ọ bula nke chighariri ohu ike, obuna mgbe o nweworo mgbanwe nke obi, inwe ike nwee ohi nke ihe eluigwe wee chigharia onweya nye usoro ohu a. Nke a bu kwa nguzogide nke ha naewebata. Oziza ya bu nke a: "Ayi nwere Onye-isi-nchu-aja di uku, Onye gabigaworo elu-igwe nile, bú Jisus Okpara Chineke." Jisus gwara nwanyi ahụ n'uso olulummiri ahụ."

**"Nwai, kwerem, oge hour nabia, mgbe unu nagagh akpo isi-ala nye Nnam, ma ọ bu n'ugwu a ma-ebu na Jerusalem.**

**"Unu onwe-unu nakpo isi ala nye ihe unu namatagh: ayi onwe-ayi nakpo isi ala nye ihe ayi matara: n'ihhi na nzoputa si n'etiti ndi-Ju puta.**

**"Ma oge hour nabia, ugbu a ka ọ di kwa, mgbe ndi nakpo isi ala n'ezie gakpo isi ala nye Nnam nime mo na ezi-okwu: n'ihhi na ndi di otu ahụ ka Nnam nacho kwa ka ha buru ndi nakpo isi ala nye Ya" (Jon 4:21-23).**

Jisus kwuwara nnoq isiokwu nke ihe ahụ nke onye dere akwukwo a gwara ndi Hibru ahụ bu ndi Kraist n'oge ahụ: nke bu, na ezi ofufe adighi adabere n'uzo ọ bula n'ihe nseputa di icheiche nke naanochi anya ihe, n'ihe anaahu anya, usoro okpukpe di icheiche, ichuaja maobu onyinye, kama ọ putara mmadu ikpere Chineke nime mmuo na eziokwu. Nke ahụ di kwa ka otu nime iheomumu nke sikarisirike nye umummadu n'imuta. Naani ndikom na ndinyom olenaole naenwe ike ijeru n'onodu ahụ, dika Moses mere, ebe ha nwere ike inwe ogologo ntachiobi rue mgbe ọ di ka ha naahu Onye ahụ nke anaenweghike ihuanya. Moses otu a, ọ bu ezie na ọ bu onye ahụ nke Onyenweanyi nyefere ọlú nke ito ntala ofufe nke Uloikwu ahụ na ememe na ichuaja ya niile n'aka.

Ma otu ọ di Moses huru ihe kari ihe ndia. Ọ huru Chineke ahụ nke anaadighi ihuanya, n'ihhi nke a wee nwee ogologo ntachiobi. Naagbanyeghi ihe niile anyi nwere nime Akwukwonso banyere ikpere

Chineke nime mmụọ na eziokwu, ụmụmmadụ n'ogbo niile naadabererị n'èchìchè nke ihe apurụ imetụ aka nke apụkwara ihụanya, na nke ha purụ imetụ arụ, tutu ha ewee nwee ike ifè Chineke.

#### **Ụdị Dị icheiche nke Náadí Nwaoge**

Ọbuná n'etiti ndị protestant otutu ewerewo usoro nchikọta nke nzuko, usoro okpukpé nke ulonzuko, ememe di icheiche nke ulonzuko, na otutu omen'ala di icheiche nke atukwasiworo n'okpukpé nke ulonzuko, wee dochie ezi ofufe nke Nna nime Mmụọ.

Ọ bu ihe bara nnoo oké uru ka ụmụmmadụ rapara n'ihe ahụ kachasi mkpa nke ifè Chineke ofufe. Ọ bu ihe apurụ ime bu ikpere Chineke nime mmụọ na eziokwu naenweghi ememe di icheiche. Ọ bu ezie na Chineke nwere ulonzuko nke anaahụanya. Ọ di mkpa inwe ulonzuko nke anaahụanya ebe o bu ụmụmmadụ mejuputara nzuko, o di kwa mkpa inwe otu naelekota nzuko na ka ha nwee kwa ndisi ma ihe ndia bu naani ihe anaahụanya nke eji eduhie mmadụ, ha abughi isi ihe ndi ahụ nke di mkpa. Ihe kachasi mkpa n'ikpere Chineke bu ka anyi hu Chineke ahụ nke anaadighi ahụ anya wee kpeere Ya nime mmụọ na eziokwu.

#### **Onyeisinchuaja Anyi na Ezi Uloikwuu ahụ**

**“Ya mere ebe ayi nwere Onye-isi-nchu-aja di uku, Onye gabigaworo eluigwe nile, ...”**

Ihe anaegosiputa n'ebe a bu na Jisọs abawo nime eluigwe niile, n'iru Chineke. Onyenchuaja ahụ n'ijezi ya naabu uzọ baa n'ebenchuaja nke ola nke naeguzo n'ezì nke Uloikwuu ahụ, n'ebe ahụ ka anaachu aja niile. Mgbe ahụ o naewere obara nke ihe ahụ ejiri chuo aja, gabiga akwa mgbochi nke mbu tupu ebe nsọ ahụ, wee mee ememe ya niile. Mgbe ahụ o buru na o bu onyeisinchuaja o gaagabiga akwamgbochi nke abuo wee baa n'Ebe Nso nke kachasi ebe nsọ niile. Nke a di ka o bu ihe onye dere akwukwo a naegosiputa.

Otuaka ahụ kwa mgbe Jisọs no n'eluugwu Olive anabata Ya nime igweojii wee bugoo Ya n'Eluigwe, site n'eluigwe nke anaahụ anya, ewee wepu Ya n'anya ha; mgbe ahụ Ọ baa n'iru Chineke dika n'ijezi nke uloikwuu ahụ.

**“Onye nefe ofufe n'ebe nsọ ahụ, na n'ezi ulo-ikwu ahu, nke Onye-nwe-ayi mara, o bugh madu” (Ndi Hibru 8:2).**

Ọ bu mgbe Jisọs bara n'iru Chineke ka Ọ batara nime ezi Uloikwuu ahụ; nke ahụ bu na, uloikwuu ahụ nke amara n'ozara bu oyiyi nke ezi Uloikwuu ahụ nke di nime Eluigwe. Ọ bu ya mere Onyenweanyi jiri duo Moses odu ka o hu na o mere ihe niile dika iheatu ahụ nke egosiri ya n'elu Ugwu si di, n'ihì na iheatu ahụ nke ahuru n'eluugwu ahụ bu oyiyi nke ezi Uloikwuu ahụ nke di nime Eluigwe.

**“N'ihì na ayi enwegh Onye-isi-nchu-aja onye napugh iji obi so ayi hukọ ahuhu n'adigh-ike-ayi; kama ayi nwere Onye anaworo n'ihe nile n'otu uzọ ahu ananwa ayi, ma O mehieghe.”**

Anaegosi n'ebe a na ibu onyenchuaja n'usoro Eron enweghi ike iji obi soro anyi hukọ ahuhu naadighi ike anyi. Ha bamiri nime ime ememe ma n'ikpeazu ha daruru ala rue n'onodu nke ha naanara ndi ahụ ihe ha nwere n'ihì uru nke aka ha kama inyere ha aka. Ọbuná n'oge nke Ilai, umu ya nwere anyaukwu, naenweta uru n'uzo naezighiezi site n'oninye ndi mmadu naewetasi, tutu rue mgbe ihe niile ghorọ ihe naesi isi ojo n'imi Chineke. O wee wezuga ulo Ilai ma webata otu ulo ozo nke sitekwara n'ezinaulo Eron inochi okwa nke onyenchuaja. Ya mere usoro nke ibu onyenchuaja a n'uzo niile bu ihe naerughieru n'ifulu ahụ nke Chineke kporo ha ilu. Ma ugbu a Pol site n'okwu ndia naeweputa ihe ahụ nke di iche:

**“Ya mere ka ayi were nkwuwa-okwu biarue oche-eze amara, ka ewe mere ayi ebere ka ayi we hu kwa amara inyere ayi aka n'oge nkpa” (Ndi Hibru 4:16).**

Ocheeze Amara ahụ naatuka banyere Oche Ebere ahụ (maobu Ebemkpuchi mmehie) bu ebe iru Chineke naebi. N'okpuru Agba Ochie ahụ onyeisinchuaja naabanye n'Ebe Nso kachasi Ebe nsọ niile otu ugbu n'aru, o naaghi eme nke a naejighi obara -- obara nke aja ahụ achuru. N'ebe ahụ aru o bu la o meghariri, nzokwu o bu la o zoro, aghaghi ibu n'ezie dika iwu ahụ nke Chineke doro si di. Mmehi nke

iwu ọ bụla naeweta ọnwụ. Ya mere ọ naeyi atañi n'elu uwenwụda ya, ka ọ gaabụ na mgbe ọ naejeghari naalụ ọlụ ya ụmụ Israel ganaanụ ma mata kwa na ọ ka naalụọlụ nke Onyenweanyi.

Nke ahụ bụ otú iwu Chineke si dị ike. Ma ugbo a anyị nwere Onyeisi nchụjà nke bawokwara nime ezi Ụlọkwuu ahụ, ịbanye n'ezi Ebe Nso ahụ, Pọl wee náwepụta ihe ahụ dị ichè otú anyị gaesi were mkwuwaokwu baa náatughị egwù, wee nweta ebere ma chọta kwa amara inyere anyị aka n'oge mkpà. Akọwara amara dika iruoma Chineke nye ndị náekwesighi, ndị náerughị ịnata ihe ọ bụla. Nke ahụ bụ otú ọ dị n'ebe anyị niile n'otù n'otù nọ. Ma ebere naaga otù nzọkwụ kariya nke ahụ. Ebere bụ iruoma nke Chineke enyere ndị náekwesighi ịnata ya, ndị kwesiri ịta ahụhụ, dika ọ diri onyemehie. Ị pụrụ ịhụ ugbo a akụ dị ukwu nke dị nime okwu abụọ ndịa: Amara nke Chineke na Ebere nke Chineke. Ná agbanyeghi ọndụ ọ bụla nke anyị naanochi nime ọlụ nke Chineke, otú anyị si náadogbu onweanyi n'ọlụ nime ya, iheoma ọ bụla nke anyị naeme, ileta ndị mmadụ nke anyị naeme, náagbanyeghi otú anyị si anọkọ n'obi n'igbá àmà anyị, ileta ndịorja, ijé n'ụlọmkporo na ụlọogwù, ọ dighi otú ihe ọ bụla nke anyị naeme nke kwesiri iruoma nke Chineke n'ebe anyị nọ. Ọ dị mma ka anyị naecheta nke a. Àjà ahụ nke Jisọs churụ, náání nke ahụ, bụ ihe kwesiri iruoma nke Chineke.

**“Nàkwa kw’akwa mgbe niile,  
M’jisiwod’ike mgbe dum;  
H’apugh iwepụ nmehiem  
Nání Gị gāzoputam.”**

Ma nke ahụ bụ eziokwu mgbe azoputasiri anyi dika na mbu mgbe anaazoputabeghi anyi. Anaazoputa anyi site n'ubochi rue n'ubochi, site kwa na hour rue na hour, site na nwa mgbe ntà rue nwa mgbe ntà, site n'urù ahụ nke di n'Obara nke Onye ahụ akpogburu. Òlee ebe ohere di nye inyàisi? Anaakwughachi anyi ugwoolu maka ọlụ anyi ma odighi mgbe ọ bụla anaazoputa anyi site na ha. Nke a bụ ihe ọzọ nke Okpukpé nke NdiKraist daruwo ala nime ya -- ọ buru na ha adighi eme ya site n'òzizi, ha naeme ya náamaghijama maobu kpachara anya náeme ya, naadabere n'ihe di iche nke ha naeme iji chota iruoma n'iru nke Chineke. Agaenwe otutu ndi agaaru otu ubochi. Ha gaachoputa kwa na ọlụ ha enwetaghị iruoma nke Chineke. Ha gaachoputa kwa ihe ọzọ, nke ahụ bụ na ọlụ ha di icheiche adighi eweta ugwoolu ma ọ buru na eji udi ahụ lụo ha.

#### **Nrọputa nke Malitere site na Chineke**

Ọ bụ ezie na aroputara ndinchujà ịnochita anya mmadụ, ma ọ bụ Chineke mere nrọputa ahụ. “Ọ digh kwa onye ọ bụla nánara nsopuru a n'onwe-ya, kama mgbe Chineke nákpọ ya, ọbuná dika Ọ kpọ-kwa-ra Erọn” (Ndi Hibru 5:4). N'ezie, ọ dighi okwá ọ bụla nime nzuko; site na nke ntà rue na nke ukwu, nke ọ náabughị Chineke naaroputa. Ma kariya nke a, mgbe O mere nrọputa ahụ, ndi ọgbakọ nke nzuko ahụ gaamata na ọ bụ Ya tinyere nwoke ahụ maobu nwanyi ahụ n'ebe ahụ ọ nọ. Nke ahụ emetutaghị náání ihe banyere ndiji kama ọ diri onye ọ bụla nke nwere okè n'ijézi nke Chineke. Ọ buru na ị gaeburu eziokwu a n'uche mgbe ọ bụla enyere gi ihe ị gaeme, na Onyenweanyi site n'aka ndiozi Ya ma obu onye nlekota nke nzuko enyewo gi ọlụ ahụ, o kwesiri ka o tinye n'obi gi oké ibuaro n'ikpachapunya n'ime ya Ị natawo ikike nke ijézi ahụ, ihe ọ bụla ọ bụ -- ilekota ebe anaefè òfufè maobu ọlụ di ala -- site n'aka Onyenweanyi. Ya mere ị ga enye Onyenweanyi nkowa banyere ụzọ ị si lụọlụ ahụ.

Ọ buru na Kraist bụ Onyenchujà rue mgbe ebighiebi, dika emere ka ọ puta ihè ná Ndi Hibru 5:6, ebe Pọl kwuru ya dika edere ya n'akwukwo Abù Oma 110, apughị inwe ndinchujà ganaanochi onyenchujà. O wepuwo nke ahụ site n'ibu onyenchujà, ọ bughị dika alaeze nke anarụ si di, kama dika ike nke ndu náenweghi nsotu si di; n'ihì nke a ọ dighi kwa ndinchujà nke ganaanochi ndinchujà ọzọ.

## Àjà nke Mkpuchimmehie

**“Onye n’ubochi nke anu-aru-Ya, mgbe Ọ weresiri ikwa-ákwá siri ike na anya-miri che ekpere na arị rị ọ n’iru Onye ahụ puru izọputa Ya n’ọnwu, mgbe anusi-kwa-ra olu-Ya n’ihi na ọ turu egwu Chineke” (Ndi Hiebru 5:7).**

Jisọs gafere ọtụtụ ihe n’elu obe ahụ nke obi mmadụ náenweghịike ịghọta. Ibuaro niile nke mmehie nke ụwa furuefu dakwasị Ya. N’elu obe ka Ọ gaeme ihe ijuru Chineke obi banyere mmehie ọ bụla; ibuaro ahụ wee dakwasị Ya. N’oge ahụ kwa ka nna Ya zopuru iru Ya, n’ihi na Ọ pughị ịnagide mmehie ọbuná n’ụdị dīkarisiri ntà. Nke a bụ ihe kpatara itimkpu ahụ; nke ahụ bụ kwa ihe mere o ji dī ka Jisọs naachọ ịlaazụ.

Jisọs na Nna Ya naenwe nnwekọ mgbe niile, O kwukwara sị na Ya na Nna Ya bụ otù. N’ebe a Nna Ya zopuru iru ya ná nnonyere nke iru Ya rue mgbe aluzuru ọlụ ime ka obi juru ahụ, chọọ kwa àjà nke mkpuchi mmehie ahụ Kraist mezuwara ihe ahụ niile rue n’ogwugwu. Mgbe ahụ O wee tie mkpu sị, “Ọ gwuwọ.”

**“Ma ọ dighị onye azọputara maara**

**Omimi nke mmiri Ọ gafere;**

**Maọbụ ka o si gbaa ọchị chī rī bụ abalī ahụ Ọ gafere**

**Tupu Ọ chọta aturu Ya ndi furuefu”**

**“Ebe emesiri Ya ka O zue okè, Ọ we ghorọ ndi nile náña Ya nti Onye nēwetara ha nzọputa ebigh-ebi” (Ndi Hiebru 5:9).**

Nke ahụ bụ na ebe O meworo ka ijéozí Ya zueòkè, N’Onweya ime ka ezue okè adighị kwa Ya mkpà – O zuru òkè mgbe amuru Ya na Bethlehem rue n’ọnwu Ya n’elu obe. O mezuru maọbụ na O mere ka ijéozí Ya zueòkè -- mezuru ya n’ebe ahụ -- site na nke a wee buru Onye ahụ nke náewetara ndi niile kwere ma náña kwa Ya nti nzọputa ebighiebi. N’ezie ọ fọdurụ ihe dīntà ka ikwere na ịnantị pụta otù ihe nime Akwukwonsọ. Ya mere mgbe mmadụ naekwu na ya kwere na Kraist ma ọ dighị eme ihe Kraist nyere n’iwu, o nweghị ụdị okwukwe ahụ nke Baijbul náekwu ihe banyere ya. Náání ndi náerubere Ya isi bụ ndi gaeketa ndu ebighiebi.